

Megjelenik
mindenkedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség (Június, 7. sz.) intézkedők.

Bármenstelen leveleket nem fogadjunk el.

Korlatokat nem adunk vissza.

Előfizetési feltételek:

Egy év ére 6 ft
Fél év ére 3 ft
Negyed év ére 1 „ 50 kr.

HIRDETESEK DÍJA:

öt hasábos petit sor 5 kr.

NYILTTÉR:

három hasábos petit sor . . . 15 kr.

KASSA és VIDÉKE

Vegyes tartalmu hetilap.

Az előfizetési pénzek és hirdetései díjak, általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia könyvszomszoda és kiadó-részvételre) intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Hausenstein és Vogler Budapest, Bécshen, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. *Maximilian Rudolf* Bécshen, Prágában, Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strassburgban, Berlinben, Zürichben, Boroszlóban és Nürnbergben. *Lung L.* nemzetközi hirdetési irodája Budapest. *A délménst hird. irod.* Stuttgartban. *A Jägerfelle Lánykereskedés* Frankfurtban. *Schlott E.* Bremenben. *Fort Jeno* Liposében.

Erő, munka — sokat győz!

Mindnyájunk célja tagadhatatlanul a tökélyesedés, és hivatásunk a törekvés arra, hogy azt minél inkább meg is közelítsük. Hihetetlen, hogy találkozunk valaki, aki e tételt nyílt igazság gyanánt elfogadni habozzon. Megegyeznek ennek valóságában az emberi nem első rangú tanítói, s vita tárgyát az a történet legnevezetesebb s legmagasbra emelkedett egyéniségei között sem képezé soha. Már pedig népek, nemzetek, államok irányadói és vezetői mindenhá csakugyan ily első rangú tanítók, ily hírneves és tündöklő nagyságú férfiak valának, kikben a fölmerült köreszmék mintegy megtestesítve állítottak az igazság felé törekvő emberi nem követésének útjára. A kivételekről ezuttal nem szólnak.

Csakis az eszközök körül ágaznak szét a nézetek kor, műveltség, éghajlati befolyás, vallás, nép, államforma, sőt testületek és egyedek tekintetéből található különbségek aránya szerént. Így más eszközök által vélték a tökélyt elérhetőnek a hajdan-, s mások által véljük mi, az ujkor szülőttei. Más eszközöket hozott fölszínre a görög, s másokat a középkori german-műveltség. Hasonló párhuzamokat vonhatnánk az érintett többi tényezőt illetőleg is. Államférfi, politikus, nemzetgazda, népvezér, theologus, bölcsész, a tökély magasztos eszméjét — legalább ennek egyes alkotórészeire vonatkozólag — mind, mind más és más eszközök közvetítésével gondolják istenigazában megvalósíthatónak.

Akármit vegyünk is a dolgot, azon egy tény mindig ugyanaz volt s ugyanaz marad, hogy a tökélyesedés alapja bennünk, érzéki és szellemi természetünk mivoltában van; mert itt rejlenek és szunnyadnak annak erői mind. Továbbá tény volt s tény marad mindenkorra az is, hogy az ember egyedül, t. i. önmagára hagyatva, vagy kevesedmagával, soha ki nem fejtheti sem anyagi, sem szellemi tökélyesedésének a boldogulás által követelt feltételeit, és hogy érzésben őt minden, minden, a körülmények, szív, ész, tapasztalat szigorúan a társadalomra utalják.

A magánynak nagy előnyei vannak, igaz! Rég megmondta a népek életbölcsésége azt is, hogy: „Bene vixit, qui bene latuit.” Nem csuda hát, ha minden korban kiemelték, dicsérték, követésre ajálták a magány fölkeresését, annak szeretetét, nagybecsülését. E magány alatt azonban nem az egyedül-létet, nem az elszigeteltséget az emberi társadalomtól, hanem az élet zajától való koronkinti el-elvonulást, magunkbátérést értenek a célből, hogy a nyert benyomások fölött elmélkedve, magunkat oktassuk, s előkészülődünk a később újból ismétlődő esabok és viharok derekas kiállítására, ha lehet — elkerülésére. Így nevel minket az élet, nevelnek mások, de leginkább neveljük önmagunkat mi, — és ez utóbbi a fő, a döntőbb, a nagyobb

horderővel bíró mindenkire nézve. Robinsoni elszigeteltségben — bármennyire dicsérje is a nagy britt, hogy az ehhez hasonló állapot nem magány; hogy az társalkodás az öröktermészet ezernyi bájjai s boldogító benyomásaival, s hogy a valódi magányt népes városok körében rokonkelek nélküli elhagyatottságunk képezi, — az ember célját: a tökélyt, anyagi és lelki erői ez irányban való fejlesztését — el nem érheti soha. Sőt ellenkezőleg, az erők itt a természet annyi ellenséges behatásával szemben, a folytonosan erőltetett, mert tisztán magunk által viselt tusakodásban okvetlenül kimerülnek, elsatnyulva velünk együtt pusztulnak, kivesznek. Myson görög bölcs is, ki remetemődra örökös vigágban töltötte napjait, s e vidámságának egyes egyedüli okául magányát hozta föl, meglehet, hogy csakugyan derült és vidám volt: de, hogy örömeinek minden tárgya hiányzott, hogy érzelmei csak képzetében, de szívében soha sem — léteztek, az is bizonyos, mihelyt meggondoljuk, hogy az örömök megosztva valódi örömök, s hogy a legfőbb öröm, melytől semmi a világon megfosztani nem képes — a játékonyság tudatának öröme. A játékonyság pedig határozottan társadalmi erény.

Az ember tehát tökélyesedhetése szempontjából félreismerhetlenül a társas életre van teremtve. Neki a társadalmon kívül nincs állása; nem lehetnek vágyai, törekvései; nincs elérhető célja: szürthez lánccolt Prometheus, kinek szívét a kínek ölyve gyötörleg mardossa. Erésben találólag mondhatni: „A nagy világon e kívül, nincsen számodra hely!” Társadalmon kívül az ember rendeltetését veszíti.

Allam-, kormány-, társadalomnak karöltve haladva kell közreműködniök arra, hogy anyagi és szellemi erőink fokozatos fejlesztése folytán képesekké tétessünk a tökély azon fokára, melyet a bizonyos időpontban létező körülmények találkozása általában enged. Hol az intézmények ez állapotra törő összefüggése: — ott van egyzersmind maga a társadalmilag megkívánható helyzet üdvös megelősülése is; mert megvan a lehetőség, hogy rendeltetését kiki betölthesse. Ily viszonyok között ébred és gyarapszik aztán, nyelv, azonos nemzeti szokások, egyenlő kormánybeli és alattvalói kapcsolat, ugyanazon államterület s. t. eff. által az együvétartozóság hatalmas érzete, mely szeretni, becsülni tanít mindent, ami közös, és amely ellenállhatlanul ösztönöz a nemzeti nagyság és közjólét emelésére fordítani mindnyájunk figyelmét: ösztönöz, hogy a haza fényre derüljön, kivált egyleti, társulati uton „hatni, alkotni, gyarapítani” szakadatlanul: ösztönöz, hogy az állami befolyás alól inkább kisikló, nehezebben elérhető hiányok és bajok elhárításán közkacarral lendítsünk s öntudatosan fejlesszük a kedvet és közérdekeltséget, melyek nél-

kül közügyeken segíteni vajmi nehezen s ha lehet is, csakis egyoldalulag lehet.

Anyagi és szellemi erők fejlesztése, a kulturális kérdés célszerű megoldása terén roppantul üdvös az egyesületi és társulási szellem befolyásos hatalma. Minden nagy és nemes, mit mult s jelen fölmutatni képes, a létező erők ily uton való tömörítés- és tömörülésének köszönheti létét. Ami valaha áldozatok, nagyszerű építmények, örösi remekművek dolgában történt, az mind, mind csak az erők, a munka egy célra irányása utján vala létesíthető.

Egykor valami gazdag kádár műhelybe beállított egy eltikkadt, kifáradt vándornó, s egy ital víz kérése által vette igénybe a gazda játékonyságát. A kádár a kérelmet ridegen visszautasította. Átszellemlülve emelte rá szeméit a különben bájos nő s értésére adva hatalmát, kijelenté, hogy szükkeblúségeért iszonyuan meglakoltatná a kádárt, mert ő tündér, de nem teszi: egyedül csak azzal óhajta büntetni, hogy ne lehessen, bármennyire fog is törekedni, az általa épen akkor végzett hordoskát megtöltenie. A nő eltűnt. A kádár ellenállhatlan erő által vonzatva patakok, folyók, tavak, tengerek vidékén tett vala próbát: de a hordó csak nem akart megtelni. Végre magába szállt, megbánta egykori tettét s egy könyvesepet ejtett, a bánat egyetlen könyvesepjét és — és — az allegoria szerént — a hordó azonnal tele lón.

Igy van a dolog a társadalmi élet feladatával is. Hivatásunk ama hordóhoz hasonlít. Meg kell azt tölteni a tökélyesedés kristálytiszta vízzel. De bármennyit próbálgassuk is egyenkint, vagy igen töredékesen, iparkodásunk cserben hagy, míg csak az összetartozóság érzete át- és át nem hat mindnyájunknak szívében, s míg a társulás szelleme az erők összpontosítását s a munkának határozott célokra irányozását nem fogantatosítja. Mint a bánat egy csepje megtölté a kádár, ép úgy megtöltheti a szellem működése hivatásunk, rendeltetésünk hordóját, mi által egyzersmind az egyéni boldogság lehetőségének a közjólét keretébe való beillesztése is biztosítva lesz.

Am ne gondoljuk, hogy e közboldogító s hathatos érzet asztalunkra sült galambként repülhet. Mint mindenben, előzmények kelleneek itt is. Kölesönös megbecsülés, elnéző szeretet, bizalom, mely nem keresi, mely egyenest kizárja a könynyelmű bírálat gyanuokokra támaszkodó igazoló kísérleteit: ezek rövid szavakkal a kellekek, melyek nélkül érzésbeli ösztöneink, ha mutatkoznak is, megbénelva hanyatlanak vissza tehetetlenségükbe.

Milyen legyen a tanító és a tanuló közötti viszony?

A gyermek földi életboldogsága meg-alapításának talpkövé a szülei házban nyert magán-nevelés képezi. A népnevelés emeléseére főnálló tanodákban a nyilvános nevelés gyakoroltatik, melyről nálunk nagyrészt az

egyházak, más országokban az állam gondokodik, — részint saját érdekei, részint az általános emberi művelődés előmozdítása tekintetéből.

A nyilvános nevelés a családi nevelést helyettesíti; azért nem is gyökeresíthetik más alapon, mint a magán-nevelés eszméjén, a melyet képvisel. — Ebből az következik, hogy a viszonyban, mely a tanító és tanuló között a tanodában felfog, épen olyannak kell lennie, mint amilyen a családban a szülők gyermekeiket összefüzi. — Mi akkor a tanító, ha tanítványának nem lelki atyja, ha nem atyja helyettese, ha a gyermek lelkének szívének és teljes kiképzetésének nem előmozdító gondnokja? Mi légyen másrészt a tanuló, ha tanítójának nem lelki s fogadott gyermeke, gondoskodásának egyedüli tárgya?

A kötelék, mely a szülők házat összetartja, — a kölcsönös szeretet. A szüle természetesi hajlamánál fogva szereti gyermekét, szeretete nyilvánul minden tettében, törekvésében, melyekkel gyermeke földi boldogsága megalapításán fáradozik. Ezért szereti a gyermek édes szülőit, és ezek szeretetét teljes tisztelettel és engedelmességgel jutalmazza. — Így kell ennek lennie a tanodában is, mely eredeti elnevezésénél fogva nem más, mint a nyilvános és kiterjedt szülők háza, melyet az egyház állított a szülők- és testvérekkel egyetemben. Egy szóval, a tanító és tanuló közötti viszonyon főképp a szereteten, szeretetteljes bánásmódban kell erős és biztos alapját birta. A tanoda épen azon az alapon nyugszik, mint a család, mely az emberi társadalomnak legegyszerűbb eszményképe, vagy mint az állam, mely már nagyobb s kiterjedtebb családi kör, vagy maga a vallás, mely a jövőendő életre való előkészület tanodája. — Mert van-e a Krisztus tudományának más alapja, mint a szeretet, valjon nem azon a sziklán épült-e?

Ha tehát a tanodában a tanító és tanuló közötti viszonyon olyannak kell lennie, a milyennek mondók, következik: hogy az, aki a gyermekeket nem szereti, az ifjúság irányában a legkisebb jóakarattal sem viseltetik: az ne próbáljon szerencsét a tanítói pályán. Jobb, „ha szánt és vet, s másnak hagyja az áldozatot!“ Vagy pálya elég, melyen — s kedvezőbb anyagi helyzetben — töltheti be emberi hivatását. Csak tanító ne maradjon; mert nála épen az hiányzik, ami fáradságát ránézve elviselhetővé, a közönségre nézve pedig gyümölcsözővé teszi. Bizonyos irányu kiváló jó indulatot emagunkra erős szakolni nem lehet! De azért valakit annak hiányaért elítélnünk sem szabad.

De ki ne szeretné az ifjúságot? Mennyi szépség a nagy mindenségben! — de jól ne-

velt gyermeknél, romlatlan ifjunál szebbet nem ismerek!

Tekintsétek csak a kicsinyeket, a járókelő virággyagokat, csevegő madárkákat! Homlokukat még nem borítja felhő, hanem a paradicsom hajnalpírja. — Mily éber figyelemmel tekintenek körül s mily gond nélkül a jövőbe, az élet zajába, melyet még nem ismernek! A nap nem nyugszik le gondjaik fölött, s a bánat nem talál termő földre szíveikben! Pedig mily lelkesen, mily melegen dobog az! Mily vitézül védi magát az ifjú kedély az erőszak és elnyomatás ellen! Ha részrehajlatlan ítéletet akar sz hallani, — mondák a régiak — hagyd a gyermeket itélni, s ha az igazságot akarod kitudni, akkor hagyd a gyermeket tanbizonyosságot tenni. Te szent ártatlanság! mennyivel jobb, nemesebb, gazdagabb vagy, mint mi!!

De ki ne szeretné az ifjúságot? Nem bizalommal és teljes odaadással közeledik-e mindenkihez, nem várva egyebet szívélyes fogadtatásnál? Csak a félelmet és gyűlöletet lehet szívébe oltani; a szeretet — vadon tenyészik ott. Semmi sem könnyebb, mint hajlamukat megnyerni. Mihelyt fölismerik, hogy valaki javukért fáradozik, fölismerik pedig ezt oly jeleken, melyeket mások figyelemre sem méltatnak, — azt a legnagyobb bizalommal jutalmaznak.

Amely iskolában hiányzik a kölcsönös vonzalom és bizalom, az akkor nem egyéb oly gyakori intézetnél, melyben minden gépszerűen ütem szerént történik, mely néptelen, kihalt, bárha mind a kilenc múza helyét foglalja is abban. Kresz János.

Hazai ügyek.

A legfontosabb ügyet a képviselőházi budgetvita képezi, mely a 11. tartott ülés alkalmával azzal fejeztették be, hogy az 1875-ös budget általánosságban nagy többséggel elfogadtattott. Az általános vitában mind a jobb-, mind a baloldaltól igen sokan szerepeltek. Jórészt ennek is tulajdonítható, hogy a vita vége felé a ház a szónokok iránt már nem tanúsított türelmet. Nagyban változtatott a helyzetet Tisza Kálmán az ügyben tartott beszéde, melyben az államjogi oppositőről lemondott. Így elhárítva lévén azon elvi akadály, mely a pártok gyűmölcsöző összünkösdéséig eddig lehetetlenné tette, a kormány nem is habozott abbéli elhatározásában, hogy helyét az új situációra támaszkodó miniszteriumnak engedje át. Már a febr. 6-iki minisztertanács arról tanakodott, mily formában történjék a lemondás és a visszalépés. Végre a megállapodás, a Deák-kör jóváhagyásával, megtörtént, s a miniszterelnök az általános vita befejezte és a szavazás után a képviselőháznak lemondását csakugyan bejelentette.

Sándor volt. „La dame aux camelias“ című regénye, melyet a szinpad számára is feldolgozott, hallatlan föltűnést okozott, s megnyitá a Lorette-történetek s házasságtörési drámák végtelen sorát. A „kaméliás hölgy“ mellett Dumas hasonirányú művei közül különösen a „Le roman d'une femme“ idézett elő ily hatást. Ez idő óta számtalan francia költő választá alkotása tárgyául az u. n. demi-monde, a femmes entretenues s más kalandornők életviszonyait s a bomlott családi viszonyokat. Szükségtelen mondanom, hogy az új iskola térmekei Franciaországon túl is. Jelese a nagy világvárosokban, rendkívül sensatiót idéztek elő. Csak a „Kaméliás hölgy“-et és „Fernande“-ot, mint melyek nálunk is több ízben adattak, említem meg. Leghírnevebb képviselői ezen beszélély-és szinműirodalomnak Dumas után: Sardou, About, Feuillet, Feydeau és Flaubert, kik közül különösen Sardou és Feuillet több darabja nálunk is eléggé ismeretes.

„Az ezektől“, mondja egy kiváló német irodalomtörténész, „regényben és drámában fűzött feslettésgrajzolás duzzad a valóban íjlesztó módon nyilatkozó realizmustól. Ott érezhetők mindenütt az „odeurs de Paris“, s azt veszzük észre, hogy sehol sem találunk a szépség és igazság utáni eszményi törekvésre. Hanem mindenütt csak irodalmi íparra.“ És ismét: „A par excellence második császárság irodalma, minden magasabb eszméket, minden nemesebb ihletet nélkülözve, veszedelmes szedelgés volt, mint minden más szedelgés. Péntek akart szerzeni, hogy tozódhassék, mint a börze és politika szedelgői.“

Keményebb ítélettel valóban alig sűjthatni irodalmi irányt, mint ha működése úzkerkedési szedélgsnek bélyegzették, és ez — oly műben, mely Németországban is elterjedt kézikönyvül szolgál.

Scherr művét azonban — mert arra hivatkoztam — kénytelen vagyok e tárgyban már csak azért is megbizhatlan forrásnak nyilatkoztatni.

s mindaddig, míg e kérdés ö Felsőge által tisztába hozva nem lesz, a képviselőház ülései elnapoltattak. Bittó már föl is rándult Bécsbe, sőt 12. déle-ben ö Felsőge által már fogadtattott is. Jelentést tett a felétről s az egész kabinet lemondását ö Felsőge elé terjeszté. — Különbö a vita folyamában fölmerült nevezetesebb mozzanatokat a következőkben foglaljuk össze. Jökai felszólalásában kijelentette, hogy egy újonnan alakuló kormányt, mely oly programot állít föl, melyet helyeselhet, örömmel üdvözöl s támogatni is fogja azt ily program megvalósításában. Ürményi azt fejtegette, mennyire meg van elégedve a külügyek vezetésével. Más külföldi politika — ugymond — nem is lehetséges, mint miöt Andrassy gróf követ. — A 8-iki ülésben Bittó kormányelnök mondott nagyhatású beszédet: a 9. tartott ülés alkalmával pedig Ghiczy harmadfél óráig szónokolt. Beszéde kitünőnek meggyőzőnek és végre meghatóan mondható. Nagyszabású beszéde végén kiemelé, hogy megszerzte az országban az időt, mely alatt államháztartásunk rendezésének eszközeiről s módozatairól a ház tanácskozhatik, s azért tán még sem áll egész terjedelmében az, amit Tisza Kálmán képviselő mondott, hogy működése egyáltalában sikertelen volt. Egyébiránt megköszönte Tisza Kálmán, hogy midőn eljárása fölött pálcát tört, irányában oly kiméletesen nyilatkozott! Kérte a házat, ne magyarizsa félre azt, hogy nem felel ama személyes bántalmakra, amelyek ugy ezen vita folyamán alatt, mint korábban is ellene irányoztattak. Készen kellett arra lennie — ugymond — hogy keserű szemrehányásokkal fog találkozni azok részéről, kik saját véleményüket a pártterdek s az abban öszpontosuló saját érdekeket a háza érdeke fölé helyezik s akik, midőn érvekkel felelni nem tudnak, a személyt támadják meg. . . . A 20-i ülésen Csányi azt állítá, hogy az ország a Ghiczyhez és Tiszához kötött reményeiben aludlott s a deficit fedezésére a kath. papi javak élvételét hangoztáta. Majoros kikelt a balközép ellen, s Tiszáról és társairól azt mondá, hogy választóikat megcsalják, amiért rendre is utasítattak. — A febr. 12-iki förendházi ülésen kihirdetettek: az 1848: V. 5. §-a) pontja némely tételeinek módosításáról, a nyilvános betegápolás költ-segeinek fedezéséről és a Budapest főváros területén, a jelen törvény kihirdetése után 1877. évi augusztus hó elszejéig építendő házak, nyaralók és villák adoménosságáról s ö. es. és apost. kir. Felsőge által a legfelsőbb szentesítéssel ellátott törvények.

Vegyesek.

— Ö Felsőge, Kezser Miklós sárosnegyeli lipőci föld-és kassai házbirtokosnak a cs. és k. kamarási méltóságot adományozni méltóztatott.

— A m. kir. igazságügyminiszter, e hó 4. 4202 sz. a kelt s valamennyi kir. törvényszek

TÁRCA.

A Lorette-drámák („A kaméliás hölgy“, „Fernande“ stb.) a francia irodalomban.

(Folytatás.)

E dicső reményekre jogosító s részben nemes gyümölcsök termett törekvés mellett azonban, jelesen a dec. 2-iki államcsíny óta a francia szellemi élet terén új irány kapott lábra, amely felett az irodalomtörténészek, különösen a nemfranciák, meglepően egyhangy nyilatkozattal, de amely, legalább nekem, mégis szerföltött saját-ságoznak tünik fel, pálcát törnek. Ertem a realisztikusnak elkeresztelt irányt, amely bihetőlen gyorsasággal Európa minden szinpadát s olvasótermet korlátlan uralma alá hájta. Elismerem, hogy a lapos, prózai valóság moccsárába gyakran nagyon is mélyen markol, s az élett árnyoldalait, művelődésünk kínóvesséit nagyon is kizsákmányolja; de határozottan kétségbe vonom, mint közönségesen és pedig felvilágosultak- és szabadgondolkozsuauktól is állítatik, hogy minden magasabb, eszményi ihletet, sőt erkölcsi becsüt is nélkülözne.

Ezen realiztikus irány egyik alfaja, az u. n. Lorette-drámáknak — így nevezetvén el a párisi rue Notre-dame de Lorette után — eredete, költői jogosultsága, művészi becae- és erkölcsi jelentőségéről akartam az alkalommal egyet-mást emondani, mire — nincs okom tagadni — az általános elterjedt nézettől eltérő fölfogásom szolgáltatott alkalmát.

Lorettek alatt előelő demi-monde-hölgyeket értenek Párisban. Első, ki azoknak a költői alkotás szentélyébe az emberi jogok s a muzsák mindent átoelő birodalmának örve alatt határozott, sőt kihívó magatartással szabad bemenetet követelt, s fölépésének az egész művelt világ előtt érvényit is tudott szerzeni, az ifjabbik Dumas

mert amit nemzeti irodalmunkra nézve mond, sem felel meg a valóságnak, mint azt a „Pester Lloyd“ egyik — ha jól emlékszem — mult évi tárcacikében kimutata olvastam. A német tudós ítélete első tekintetre egyoldalú tanulmány eredményének tünik föl, és szavaiból a faji gyűlölség s elfoglaltság ize is nagyon kiérezhető. Mindenesetre önhitségre indat ily sűjtő nyilatkozatot csaknem minden indokolás nélkül világgá eresztené.

A kárhoztattott termékek megítélésénél először is azon kérdés merül föl, bir-e azok tárgya általában jogosultsággal a költői alkotás terén? E kérdésre azonban, azt hiszem, minden habozás nélkül igennel válaszolhatunk. A fölfogás helytelensége, mely a költészetet a morál szolgálatába utasította, Lessing óta meghaladtott álláspont.

Emlékezetbe idézem még a modern aesthetika két alaptörvényét; először, hogy a való művészet nem a közönséges természet utánzásában, hanem annak eszményiségében rejlik, mi különösen a szépségben nyilatkozik; másodsor, hogy a költészetnek nem föladata: tanítani, sem akaratunkat közvetlen cselekvésre birni, hanem csak közvetve, az eszményi igazságok megtestesítése által a világ folyásának mélyebb fölfogásához vezetni s kedélyünk nemesiséttel eszközlöni.

Ez alaptörvények mértékét alkalmazva az elitell irány termékeire, két csoportra fogjuk azokat osztani.

Az első csoportba azokat soroljuk, melyek valósággal a száraz prózaiság, lapos köznapióság moccsárába merülve, minden nemesebb irányzatot nélkülöznek. Ezek egészen anyagimádó korszeleműket tükrözök vissza, mely a sárhoz tapad s abból menekülni nem tud. Mint a materialisztikus világnézet szerent az ember csak mint a majom tökélyesebb fejlődeménye jó tekintetbe, ugy ez irodalmi irány fölfogása sem emelkedik az emberi állatosság határain túl. Az alakok itt csaknem ösz-tünserűleg mozognak, nem annyira a szabad el-

elnökéhez intézett körrendeletében, ezeket s közvetve a járásbírókat is mind, fölhívja, hogy a m. kir. kincstár megkötésének elkerülése végett, minden oly esetet, melyekben közhatalóságtól, városoktól és községekől érkezett hivatalos, és így bérmentes levelek, magánlevelek származó, tehát oly bevándyvolok tartalmazzak, melyeket maguk a felek lettek volna — a postadíj lefizetése mellett — kötelesek feladni. — az illető postaigazgatóságának tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak. — Helyes! egyszerűségi tudomására juttassanak.

— A posta-utalványi úrlapok javításával foglalkozik dr. Biringer Gyula. kassai postai-igazgató ur, s tervét — mint halljuk — illetékes helyitt már be is terjesztette. A javítás abból állana, hogy az úrlapok vagy még egyszer akkora megnagyobbíttatnának. Fele részben az eddigi alak maradna, a másik fele rész ellenben írott közleményekre lenne szánuva, levelként összehajtható és lepecsételhető. — Ha tekintetbe vesszük, hogy jelenleg a küldő igen sok esetben külön levelet kénytelen írni, hogy a címzettet az utalványozott összeg rendeltetése iránt tájékozza, az életvezető tervet csak idvözölhetjük. Vajha mielőbb megvalósuljon.

— A kassai községi iskolák tanterületi köre f. hó 13. tartá második ülését, mely alkalommal az írva-olvasás tanmódja — az első osztályban — került szönyegre. — Az előadó, Sudy János tanító mintegy öt ívre terjedő érdekes munkálata által bebizonyította, hogy a paedagogia és didaktika terén alapos jártassággal bír. A tanterületi kör következő összejövetelét f. évi marc. 13-ára tűzte ki, amikor ugyancsak a fönemlített tárgyan Gaskó Gyula tanító fogja egyéni nézeteit — egyes tanórákra szabva — előadni.

— A gyöngédtelemségnek, magyarán mondva : a gorombaságnak semmiféle körülmények között sem vagyunk, még ha talán jogos volna is. barátai: annál kevésbé lehetünk tehát ott, ahol az egyáltalában nincs helyén, és kiváltképen, ha hölgyek ellen irányul. Ennek előrebocsátásával kötelességünknek tartjuk megróni a kereselő-egylet azon tisztviselőjét, ki a multkor a pályá-terre menni akaró hölgyet, mert tagsági jelvényét hon feledte, minden védekezése dacára, épen nem gyöngéd módon a bemeneti díj lefizetésére utasította, s minthogy pénz az illetőnél nem volt, a bemenetet előtte elzárta. Az már csakugyan fölfelelhető, hogy, kivált felhírt hölgy, ha nem volna egyleti tag, bizonyára s hozzá kereselőjával, nem törekednék a pályá-terre jutni! Azért jövőre így esetekben kevesebb hivatalbeli buzgóságot és több figyelmet a hölgyek iránt.

— A főreáltanodában f. hó 18., cső-törtkőn, esti 5^{1/2} órakor dr. Lúcz Ignác tart nyilvános előadást. Tárgy: Gálváni felfedezése; Gálváni és Volta. A galvánképelés; az

érintési villamosság delejes-, fénytani-, hőtani- és élettani hatása.

— A vétkezés vigyázatlanságnak csaknem áldozatul esett e hó 9. egy éltess úri hölgy. A székesegyházból jövet t. i., a Maurer-féle könyvkereskedés előtt, úr fogat által elsodortatván, a kocsis alá került s egyik karján és vállán fájdalmas, bár utóveszély nélkül sérülést szenvedett. Egyéb-iránt e sérülések sem következnek be, ha a kocsis hirtelenében megállítja a lovakat, a bűmész néptömeg pedig, ahelyett, hogy kapva-kap az „ujdonosság“-on, segélyére kész. Annál szebb világításban áll előtünk Maurer Rezső úr részvéte, melylyel a hölgyet, mintegy üldözői elől, tovamenekülmi segítte. — Ez eset alkalmából érlyes rendőrségünk figyelmébe ajánljuk a kocsis urakat. Hetvenkéd-éseik s a gyors hajtás ellen már több helyről hallánk panaszokat. Hiabán, a gyalog ember is élni akar. S aztán nálunk nem oly élénk a közlekedés, mint Budapesten s más nagy városokban.

— A postai tudakoló-levelek (reclamatikók) díja 10 krban állapították meg. Fölmentésnek e díj alól csak akkor van helye, ha a reclamált küldemény vagy levél térti véveny mellett, vagy portómentes hatóság által adatott postára.

— Vérében fekete találtak vasárnapon esti 8 órakor a „nagy hid“-tájan egy kassa-ujfalusi henteset. Eddig ismeretlen tettes, vagy tettesek több szúrást ejtettek rajta. Családja kórházba szállíttatá a szerencsétlen. Mint halljuk, életéhez kevés a remény.

— A pálinka! a pálinka! Bolyárban egy parasztlógnya a falu keresőmájában farsang-hétfőn tartott táncmulatság alkalmával kissé mélyebben tekintvén a pálinkás üveg fenekére, hazaménet kertü árokba botlott s ott fagyott. Így találtak másnapon, ismét táncra siető társai, kiken azonban — mint halljuk — a szomorú eset nem fogott, mert széles jó kedvvel folytatták az — ivást.

— A kassai kir. ügyészesség kimutatása az 1874. évről. A kassai fenyítő-törvényszéknél 1874. évben büntettek miatt indított vizsgálati eljárások menetének s eredményének kimutatása, különös tekintettel a vizsgálati fogságra. — Azon följelentések száma, melyekre nézve a vizsgálati eljárás 1873. végével be nem fejeztett 170; 1874. érkezett 379. — összesen 549. — 1874. évben vizsgálati eljárás elrendelése nélkül, mint bünyádi eljárásra nem alkalmas elvetett 4; más törvényszékhez áttételt, vagy már megindított bünyvizsgálatra beosztott 15. — Az 1874. évben elintéztett vizsgálat: más törvényszékhez áttételt, vagy már megindított vizsgálatba beosztás által 40, azáltal, hogy a vizsgálat megszüntetett büntet hiánya miatt 81; a büntet, vagy a tettes ki nem puhatolhatása miatt 18; a bünyádi tárgyalás megindítása által sommas úton 148, írásbeli per útján —; összesen 287. Az 1874. évben elintéztett följelentések és vizsgálatok összes száma 306; azon följelentések száma, melyekre nézve a vizsgálati eljárás 1874. végével be nem fejeztett 243. — A vizsgálati alatti személyek száma, kiknek fogsága 1873. végével meg nem szűnt 20, kiknek fogsága 1874. kezdődött 197; az 1874. fogságban vizsgált személyek összes száma 217. Azon vizsgálati fogságban levő személyek száma, kiknek fogsága 1874. megszűnt: elbocsátás által a vizsgálat folytában 81; a vizsgálat megszüntetése folytán 11; bizonyítékok elégtelensége miatt felmentő ítélet következtében

8; teljesen felmentő büntelenségi ítélet következtében —; a fogly halála által 1, a fogly magazókése által —; a büntetés foganatosítása által 103; miután a vizsgálati fogság 1 hónapon túl nem terjedő ideig tartott 112. 1—8 hóig 62, 3—6 hóig —; 6 hótól egy évig 22; egy évnél tovább 8. Azon vizsgálat alatti személyek összes száma, kiknek fogsága 1874. véget ért 204. Azon vizsgálat alatti személyek száma, kik 1874. év végén fogva maradtak 13. (Folytatjuk.)

— A bártfai fürdőben, így olvassuk, játékarlangot állítottak. — Bizony, bizony inséges idők járnak!

Irodalom.

☛ M. Tud. Akademiánk alig lephette volna meg a komolyabb irodalmi műveket kedvelő hazai közönsetet örvendetesebb hírrel, mint azzal, hogy — eddig kifejtett tevékenységét csak még inkább fokozva — a tudományos munkák megszerzését, áldozatok árán is, meg fogja könynyíteni.

Akademiánk szeme előtt — miként ismeretes — kettős cél lebeg: a tudomány és irodalom önálló művelése, és a tudományos ismeretek terjesztése — egyként fontos földalát! melyet ez intézetünk miként oldott meg eddig? bőven elég hivatkozni azon nagybecsű eredeti és fordított termékekre, hivatkozni azon folyóiratokra, melyek kiadásában vagy segélyezése mellett megjelentek s megjelennek.

Es mégis, az Akadémia elérkezettnek látja az időt, midőn ez irányban még a nagyobb mérvű tevékenységet indíthat meg, s ennek az eddiginél nagyobb hatást és eredményt biztosíthat az által, hogy a tud. művek megszerzését lehetőleg megkönnyíti.

Hogy mit jelentenek e szavak? — leginkább fogja tudni a művelt középosztály, melynek sokszor üresen kell távoznia a könyvpiacról, mert körülményei korlátoltabbak: a tanári s tanítói kar, mely legnagyobbobbrzt örülhet, ha állásához mérten jelenhetik meg a társaságban, — s végre a tanulóifjúság azon része, melynek napalát anyagi gondok emészti s éjjel tán kölcsönvett könyvből kénytelen kielégíteni tudomány-szomját s lerakni a — ki tudja milyen? — jövő alapját! — Az Akadémia nézve pedig áldozatot jelentenek ama szavak. De az kötelességének tartja áldozni. Áldozat nélkül e cél — uymond — nagy nemzeteknél sem érhető el, annál kevésbé hazánkban, hol kiáltoau követeli azt irodalmunk szegényese tud. munkákban, követeli a legközelebről érdeklettek korlátozott anyagi ereje.

Az Akadémia tehát könyvkiadó vállalatot indít meg, melynek keretében „oly eredeti és fordított munkák fognak kiadattni, amelyeknek megválasztásában irodalmunk legszembetűnőbb hiányainak betöltése és a művelt közönset szükségéinek kielégítése lesznek a fő szempontok.“

A vállalat három külön sorozatból fog állani: 1. a történelem, 2. az irodalom és 3. a jog- és államtudomány egész körét folkarolókból.

határozás, mint inkább a természeti kényszerűség befolyása alatt cselekedvén, mi által a jó és rossz, az erény és bűn közti különbség jóformán egészen megszűnik, az emberi cselekedetek önmagukban tekintve merőben indifferensekké válnak s csak jogi vagy társadalmi tekintetek által nyernek bizonyos jelleget. Az eszményi gondolkodásmód itt túlfeszített képzelés vagy beteges érzélgés ki-folyása, melyet az életunságot szenvedő bárgyúság, vagy az élvék kimerítésével valóságig beal-lott blazirtság szánakozó mosolylyal méreget.

Az ily természeti művekre vonatkozólag készséggel aláírom Scherr ítéletét; azok mensé-gére nincs szavam, minthogy azok keletkezését azon tudomány terjedésének tulajdonitom, melyről Eötvös mondja, hogy „nem az emberi méltóság bizonyosságait, hanem azon okokat keresi, melyek-kel brutalitásunkat igazolhassa.“

(Vége következik.)

Balassa Bálint.

— Irodalomtörténeti elbeszélés. —

(Folytatás.)

III. Két szomszéd-vár.

Eközben ismét kitört a belháború.

Svendi Lázár, kassai főkapitány, néhány várost Szapolyai birtokából hatalmába kerített, ellenben Báthory István, János Zsigmond hadvezére, Szatmár, Szerencset és Erdődöt foglalta el.

E szerencsés fordulat fölbátorítá az erdélyieket, kik elhatározták, hogy Magyarországot ismét magyar fő, János Zsigmond alatt egyesítendik. Bocskai György, egyetértve Dobó István erdélyi vajdával és Balassa János zolyomi ispánnal összeesküdtek a császáriak ellen, de terrők idő előtt elsráultatván, elfogattak s jószágaik lefoglat-tattak.

Szegény Bálint édes apjáért és sógoráért remegett. Terjedelmes uradalmi szintén veszendőben valának.

E zavarok közben János Zsigmond béke-tárgyalásokat kezdett Miksa királylyal oly célból, hogy a törököt egyesült erővel megfamadják s kiűzzék az országból, midőn iljúsága virágában 1571. év tavaszán hirtelen elhunyt.

Az erdélyi rendek a békében és harcban böles Báthory István választák erdélyi fejedelmnek.

De Békesi is nagy népszerűséggel bírt. Támogatták ügyét Miksa császár és király, s a főúrak közül többen hozzá pártoltak.

Bálint szíve vérzett, hogy ismét magyar küzd magyar ellen, de magas rangja, tekintélye nem engedték, hogy télenül nézze a zivatart. Különben is elhalt fejedelmi barátjának végkivánságát teljesítendő, Békesi pártjához szegődött.

Talan személyes érdekek is működték közre, mert Békesi megígérte Bálintnak, hogy véduránál, Miksa királnál, kieszközölni ajja és sógora szabaddonbocsáttatását s jószágáinak visszaadását.

Egy elemedett atyát s egy világhírű hőst, Eger szabadtóját, Dobó Istvánt megmenteni a végveszélytől, nem látszódt-e nagy s nemes földadatnak? Békesi kedvessége s eddigi országlari pályája elég kezesseget nyújtott arra, hogy Erdély, fejedelmi pálcája alatt, boldog leend.

Fegyvert fogott tehát lovas- és gyalog-csapatjaival, melyeket saját népeiből, váróreiből állított össze, s elindult, hogy Békesi hadaihoz csatlakozzék.

Ott, hol Máramaros és Szatmárvármegyék összeesözellenek, Balassa kies völgybe ereszkedik alá dandárával, honnan célja volt a hegyen keresztül hatolni, hogy a derekhaddal egyesülhessen.

A bekövetkező eszt pihenést parancsolt. A helye alatti falu völgye nyájias egyszerűségi-geben terült el lábai alatt fűszeres kertjei-

vel, mosolygó gyümölcseivel, virágaival; míg tavolabb, két szomszéd-vár magaslott ki az esti fény sugaraiiban.

Soha oly szembeszókö ellentétet még képzelni sem lehet, mint e két szomszéd-vár! Olyan volt az, mint két leány, egyik ifju, viruló, teli bájjal és kellemmel; a másik életunt agg szüz, zord mogorva visszataszító vonásokkal: — egyik ragyog a márványtölt, aranytolt s pompás diszitményektől, bársonyba döltözött heregőn; a másik kopott, rongyos, mint nyomorúlt koldusné, ki vacog és rezket az éhség miatt; — az egyik várból az élet örömei sugárzanak ki, a másikon az inség es nyomor sötétsége borong.

Bálint felismerte e két várat. Az egyik nagybátyjának, a hju, konnyelmű s pazarló Balassa Andornak birtoka; a másik a fukar, özö, szív-telen Dobó Ferenc tulajdona.

S mégis az ellentétes jellemű várurak, nem éltek oly rémes viszonyban, mint Vörösmarty két szomszéd-vára, sőt felkeresték, kedvelték egymást, ha szükségét érezték.

Balassa Andor, a bécsi udvar kedvence, folytonos pénz-zavarban volt. Ilyenkor ellátogatott a sógor urhoz, Dobó Ferenchez, ki mindig megnyitá előtte pénzes zsekkőit, természetesen potom áron zálogul véve egy-egy szép uradalmi pusztát, jó termelő szőlő-hegyet, halas-tavat, Mindez azután végképen Dobó Ferenc körme között maradt.

Balassa Andort szerették a társaskörben, kedélyes vig cimora volt, a nők rajongtak udvarlásságaért, s megbocsátották, hogy neki a Darius kínese sem elég; Dobó Ferenctől ellenben írtözött minden jó lélek; e sivár özö kedély eltaszította magától a világot. Még házi ebei is elfordultak tőle. Csak egy barátja volt, a csillogó fényes tündér — az arany, melyért áruba boesátotta volna még lelki üdvét is.

(Folytatás következik.)

Az Akadémia könyvkiadó bizottságának rendelkezésére egyelőre a következő munkák állanak:
 Hunfalvy Pálolt „Magyarország Ethnographiája.”
 Keleti Károlyolt „Magyarország népességi, gazdasági és műveltségi állapotának leírása.” Curtius: „Griechische Geschichte.” (A legújabb 1874-iki kiadás után a Ráth Mór kiadásában megjelent első füzet is újra kiadatik.) Macaulay: „History of England from the Accession of James II.” (Anglia története II. Jakab trónra lépésétől.) Carlyle: „French Revolution.” (A francia forradalom története.) Lewes: „The History of Philosophy from Thales to Comte.” (A bölcsészeti történet.) Thalestól Comte-ig. Nisard: „Etudes sur la Renaissance.” (Erasmus Rotterdami.) Morus Tamás és Melancthon életrajzi.) „Goethe lírai költeményeit.” fordította s bevezette és jegyzetekkel ellátta Szász Károly. Maine Sumner Henrik: „Ancient Law.” (A jog őskora.) Bluntschli: „Geschichte des allgemeinen Staats-Rechts und der Politik.” Tóth: „On Parliamentary Government in England.” (Az angol parlamenti kormányrendszer fejlődése és állása.) Geiszt: „Der Rechtsstaat.”

A könyvkiadó vállalat első sorozatából nyolcvan iv, a második sorozatából hatvan iv, a harmadikból szintén hatvan iv fog, 20—30 ivre terjedő kötetekben, évenként megjelenni. — Az első sorozat egy évfolyamának ára négy, a másodiké és harmadiké három-három forint.

A jelen vállalatba főlveendő munkák nem bocsáttatnak könyváruis forgalomba, s csak az aláírók, mint a M. Tud. Akadémia könyvkiadó vállalatának pártoló tagjai által, szerezhetik meg.

Az aláírás egy sorozatát is elfogadják, de három évfolyamra kötelező. — Egy-egy évfolyam aláírású ára vagy előre az Akadémia könyvkiadó-hivatalához (Budapest, Akadémia épülete) bérmentve küldendő, vagy minden évfolyam első kötetének átvételekor postai utánvétel fizetendő.

A közreboesátandó munkák kötetenként, azonnal megjelenésük után, posta útján fognak a pártoló tagoknak megküldeni. Gyűjtőknek tiz oly pártoló tag után, kik egy évfolyam aláírású összegét előre beküldik, tisztelet-példány adatik.

Az aláírású ívek beküldésének határánapja március 15.

Az Akadémia könyvkiadó bizottsága a jelen könyvkiadó vállalat pártoló tagjai részére lehetővé tette, hogy a Ráth Mór kiadásában eddig megjelent nevezetes külföldi munkák magyar fordításait jelentéskönyven leszállított árak mellett szerezhessék meg. Ezek a következők:

Duncker: Az ó-kor története. 1. kötet. 4 frt helyett 2 frt. — Mommsen: A rómaiak története. I. II. III. kötet. 6 frt helyett 3 frt. — Stuart Mill: Logika. I. kötet. 3 frt helyett 1 frt 50 kr. — Müller Miksa: Felfedezésai a nyelvudományról. 3 frt helyett 1 frt 50 kr. — Lewes: Goethe élete. I. II. kötet (teljes). 6 frt helyett 3 frt.

Ezek után nem tehetünk mást, mint figyelmeztetni a közönséget, ne szalaszsa el a kedvező alkalmat, lépjen a vállalat pártolói sorába! A könyvek drágavolta most már jórészt hiabavaló frázissá törpült; mert átlag 3 frtot véve föl egyegy kis 8-rétű 30 ives mű árul, nyilvánvaló, hogy az Akadémia ugyanez áron legalább is két annyit ad. Hogy aztán mit ad? — e kérdésre még reglegtel már a tudományos világ kedvező bírálata, és biztosítékot nyújt a szerzők európai hírneve. Vagy inkább taptot akarunk szolgáltatni „jóakaróink”-nak, kik olyan igen szeretik a magyart — Isten tudja, miota — piszkolni, sőt alkalmilag elég arcátiának, létjogát is tagadni?! (Fővárosi hírek szerint a könyvkiadó vállalat, ha 600 előfizetője lesz, a kiadandó könyveket vászonkötésben fogja az előfizetőknek megküldeni, s ha az előfizetők száma 800-ig emelkedik, akkor 20—20 ívvel fogja szaporítani az egyes csoportokat.)

Művészet.

— Vettük Fellegi Viktor „Apollo” című zeneműfolyóját IV. kötete legújabbán megjelent második számát

a következő változtatás tartalommal: 1) Albumlap, zongorára szerző Beliczay Gyula. 2) Tündér álma, salondarab kiskomlósi Hölzl Lőrincztől. 3) Magyar ábránd Bauer Lajosól. 4) Andante, zongorára négy kére Schmidt Péterőtől. 5) Rózsa és pillangó Wachtel Aureliótól. 6) Két népdal: 1. Hova esikis olyan szaporán? 2. Ekes anyám rozsafa. Írta Kapi Gyula. A folyóirat borítékján ezutal is változatot zeneműjegyzék. Az ebben foglalt művek az „Apollo” előfizetőinek fél áron állnak rendelkezésükre. Előfizetési ár egész évre (mintegy 100 változatot zeneműre 6 frt, félve 3 frt. A jelen szám 1 frtöt külön is megszereshető. Az előfizetés vidéken legcélszerűbben postátalványok útján eszközölhető. (Budán az „Apollo” kiadóhivatalában iskola-utca 684. sz. a.) Minden eddig megjelent szám és kötet folyton kapható.

Színi szemle.

A múlt heti repertoire-ról általában keveset, s még kevesebb örömdetet mondhatunk. A farsang zsarnoki uralma a szinpadra is kiterjedt, s mint minden, ez is meghozta áldozatát a telhetetlen kényúrnak. A vasárnapi és keddi előadás egyenesen azírát tanusított jobbjávi hódotal volt, s a világ „akombákom” állását tükrözta vissza. Nem tudjuk helyeselni a muzsának az urakodó szeszélyeizhez való ezen alkalmazkodását. A művészet a menyilakok égő tövisbokra, hová csak saruit levette léphet a balandó; az életvalóság visz-képét tárja elénk, de tisztaságában, tókélyességében felfogva, amint azt e meglepően találó mondásban: „anfassen muss man das Leben real, aufassen muss man es ideal” kifejezve találjuk. A mint kárhoztatjuk ezért a köznapi csupán pórias izlésnek hódoló darabok előadását, ugy nem kevesebb visszatétsszel fordulunk el az oly szim-művektől, minők például a Berg-féle darabok. Amely nemzetnél más népek specifikus faji jellegű alkotásait mohósággal kapják, ott azon nemzetnek sajátságos jellemvonásai lassankint elmosódnak, s a faji jelleg — veszni indul. De nem tekintve ezt Berg művei már csak azért sem érdemlik meg a farsádságot, mert csaknem mindannyia ugyanazt a nóttá futja. Műbecsök jóformán semmi — legnagyobb vésári munkák, — s teljesen helyi érdekűek, minőifogva nálunk csaknem egészen hatástanokká válnak, nem is említve, hogy a bécsi szójárás sajátságait vissza sem adhatjuk. Tapasztaltuk ezt az „Irgalmas barát” szim-nő előadása alkalmával, melynek legesatlanóbb, legelmé- sebb helyeit a közönség alig vette észre. Nagyon tudjuk érteni a rendezőség ezen eljárását; a vegyes közönségünkre való tekintet indítja arra; de epen ebben van valami megszorító. Mi az idegen szellemet s miveltséget reánk engedjük agálni, holott arra kellene törekednünk, hogy azt mi absorbáljuk s nemzeti szellemünkkel asszimiláljuk. De hát ennek is mi vagyunk oka: részvétel-ségünk által teremtve kényszerhelyzetet.

Különben az „Irgalmas barát”-ért, azt hisz-szük, nem tehetjük a rendezőségét felelőssé, műkedvelők által hozatván szíre. Az előadásról egyebet természetesen nem mondhatunk, mint, hogy a műkedvelőknek nemes buzgalomukért, mely nélkül oly szép közönség alig gyűlt volna egybe, elismerésünket kifejezzük, nemkülönben a szini-személyzet azon tagjainak, kik a játéknyelc íránti tekintetből közreműködésüket följánlították.

A keddi garagos komédiáról csak annyit jegyzünk meg, hogy lealázósnak tartjuk azt szinpadunkra nézve*, továbbá, hogy megfoghatatlan előtűnk, mint adhatták magukat egy Siposné, Rott Mari és Abonyiné oly pálinkás gráciák személyesítésére, melyek a rólok más szerepeik után alkotott magasabb képzetet s illusiót oly sajnálatos módon lerontják! Végre az egészet bukott vállalatnak mondjuk, miután a karzat megtelt ugyan, sőt a földszinti nézőtér is, de a páholypok és zártszékek üresen maradtak.

* Teljesen osztjuk e fölfogást.

Szerk.

A heti repertoire fénypontját a „Völgy lilioma” képezte, mely mint más ízben, most is telt házzal csinált. Mint nyerevény a darab irodalmunkra nézve, ugy előadása is a szinidény legsikerültebbjeizhez számítandó. Lukácsy, Siposné, Abonyi, Abonyiné s Pártyniné egyaránt kitűnően játszóttak. A többi szereplők is kellő ügyeketet tanusítottak. Csak az orvos jelent meg nagyon is kopott kabátban.

Talán még melegebb elismeréssel nyilatkoz-tunk volna „Moliere élete és halála”-ról, ha egy közébjött véletlen többrendbeli szerep-cserét nem tesz szükségessé. Temesváry igazgató följepését mindig örövendve fogadjuk s óhajtra várjuk; akadályoztatását bármily körülmény által mindig mélyen fájlaljuk. Hogy a kitűnő dráma így is jól sikerült, az csak oly szim-művészek által lett lehetségessé, minők Lukácsy és Tihanyi, kik ámbár egészen idegen szerepkörben mozogtak — mit különösen Lukácsyn lehetővé észrevenni — mégis kitűnő alakokat teremtettek. Siposné művészetet az alkalmossal a finomabb lélektani mozzanatokban, minők az egyik hangulatból a másikba való hirtelen átcsapás, nyilatkozott leginkább. Rott Mari szobaleányáról ugyanazt mondjuk, mit Abonyiné-éről mondotunk. Timárról első ízben vagyunk kénytelenek följegyezni, hogy készületlenséget árult el s goromba nyelvtani hibát is követett el.

Operettnek csak egyet láttunk e héten: „A szép Galatheát”, ugyanazon szereposztással, mint első ízben, kivéve, hogy Galatheát ezutal Némethné adta — igazolva ez alkalmossal is, mit róla már elmondottunk. Gyonge, de bájos, szívhez szóló hang, kitűnő iskola, kifogástalan játék. A szép Galatheával kis vígjáték is adattott: „Egy férj, aki sir”, melynél csak azt sajnáljuk, hogy csupán egy felvonásból áll. Az ily darabok, ily szereposztással, szellemképzők, kedélynemesítők s élvezetesek. Nem mulaszthatjuk el azért kérni a rendezőséget, gazdagítsa a repertoire-t minél több francia szim-művel. Hiába, korunk szelleme- s izlé-sének egy nemzet irodalmi termékei sem felelnek meg annyira, mint a franciaiéi. A francia irodalom minden időben a kor szülötte volt, annak eszméit s társadalmi viszonyait tükrözve vissza, s a közön-ségnek csak az tetszik, ami nézetei- s érzelmeivel öszhangzó.

Ézert láttuk, hogy „A vak Béla királyfi” sem fogadtott lelkesedéssel. Hogy az antik vagy középkori tartalom-darabok hatást idézzenek elé, ahhoz Shakespeare-i vagy Schilleri erő kívánatik. Pedig az előadás kielégíthetett. Lukácsy II. Istvánt, Siposné Idit, Tihanyi Pál-atyát jól ábrázolák. Abonyi ismételtén megmutatta, hogy közvetlen bensőségeit is tud szavainak kölcsönözni. Ballával együtt, ki ez alkalmossal különösen lelkesületen szavalt, s több ízben megtapsolattott.

Közgazdaság.

— A vetések állása Torontálban, eddigelé oly kedvező, hogy ha a remény nem csal, a termés nagyszerű lesz. — Ránk fér!

— A szabolcs megyei takarékpénztár-egylet február hó 21-én, az abauj-szántói takarékpénztár és a Lőcsén székelő szepesi ipar- és hitelbank ellenben február 28-án tartják rendes közgyűléseket.

Szerkesztői mondanivalók.

Kr. I. urnak, Gálszécs. — Átdatuk a kiadóhivatalnak. „Nem az fáj énnekem”. — Tan jobb is telnék? H. K. urnak, Kassán. — Nem közérdekű; ami pedig közérdekű, ugys össze-vissza kellene eszilagoznunk.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: dr. Rössler István.

H I R D E T É S E K.

13 1—3

Meghívás.

A felső-magyarhoni első zálogkölsön-intézet t. c. részvényesei a folyó évi március hó 21-ik napján délutáni 3 órakor a városház nagy termé- ben tartandó

VII. rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívattak.

A tanácskozási tárgyat: 1. A választmány jelentése. — 2. A lefolyt üzleti év zárásadásaának előterjesztése és a számvizsgáló bizottmány jelentése. — 3. A tisztá jövedelem feletti intézkedés. — 4. Az új választmányi tagok, valamint a páttagok megválasztása. — 5. Az 1875. évi számvizsgáló bizottmány megválasztása. — 6. Netaláni indítványok.

A t. c. részvényesek figyelmeztetnek, miszerint szavazati joggal csupán azon részvényesek bírnak, kik alapszabályaink 28. §-a értelmében részvényeiket f. évi március hó 18-áig a társulati főpénztárnál a délelőtti órákban letétmenyezik.

Kassa, február 12. 1875.

A választmány.

Kassa, 1875. Nyomatott a „Pannontia”-könyvnyomda és kiadó-részvénytársaságnál.

12 3—4

Hirdetmény.

Alulírott kassa-mislyei közalapítványi ker. kir. ügyészség részéről közhírre tétetik, hogy a kassai tapintezet tulajdonát tevő s a kassai 465. sz. a. tjkben 4236. lrsz. a. felvett 237 frt. 30 kr-ra becsült a felső-ortáson fekvő szántóföld, a már közzétett árverési feltételek mellett, 1875. február 28-án délelőtt 10 órakor az ügyészségi irodában forgács-utczán 21. sz. a. nyilvános árverésen a leg-többet ígérőnek becsaron alul is el fog adatni.

Kelt Kassán, 1875. január 27-án.

Kassa-mislyei közalap. ker. kir. ügyészség.

Barthos Tivadar,
ker. közalap. kir. ügyész.